

1. Inleiding

Alle kansen voor alle kinderen!

Het kabinet heeft 8,5 miljard euro uitgetrokken om in de komende 2 jaar een extra impuls te geven aan het bevorderen van kansengelijkheid voor kinderen.

Ieder kind heeft het recht om te leren, om zich optimaal te ontwikkelen en om volwaardig mee te doen. Toch ontstaan er in de praktijk verschillen tussen kinderen met in potentie dezelfde capaciteiten. Zo'n 20% van de Nederlandse kinderen verlaat het basisonderwijs met een taalachterstand van twee jaar. Deze kinderen hebben geen beperking in aanleg, maar kunnen de geboden kansen minder benutten dan andere kinderen. Meerdere factoren spelen daar een rol in. Een kind dat eenmaal een achterstand heeft, haalt deze amper meer in. Dat heeft gevolgen voor latere kansen op een zelfstandig leven met betaald werk en een goede gezondheid.

School en opvang nemen een grote plek in de leefwereld van kinderen in. Zij zijn een belangrijke omgeving om in een vroegtijdig stadium te interveniëren. Ook op de andere plekken (thuis, buurt) is een positieve en stimulerende omgeving nodig.

Met het geld dat nu beschikbaar komt kan een samenhangend aanbod ingericht worden om de kansengelijkheid te bevorderen en de eventuele extra achterstanden die door de coronacrisis zijn ontstaan, weg te werken.

Scholen ontvangen gelden rechtstreeks, maar er gaan ook budgetten naar gemeenten om interventies in een breder perspectief in te richten, bij voorkeur in samenwerking met de kinderopvang.

Scholen en kinderopvang zoeken elkaar op om gezamenlijk plannen te maken. Dat gaat in de ene situatie makkelijker dan in de andere situatie, maar overall is de intentie om tot een samenhangend plan te komen. Het grootste deel van het beschikbare geld zal naar de scholen gaan. Vanuit de kinderopvang kunnen we een aanbod realiseren dat deels uit bestaande middelen gefinancierd wordt en deels aanvullende middelen nodig heeft.

Om het gesprek op inhoud te kunnen voeren met de scholen schetsen we hieronder de kracht en kansen die wij als kinderopvang bieden, in het belang van het kind, in het belang van de ontwikkeling van alle kinderen.

2. De menukaart NPO

De menukaart NPO (Nationaal Programma Onderwijs) is opgesteld vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Het doel hiervan is om leerlingen en studenten te helpen hun gaven en talenten tot bloei te brengen, ondanks de gevolgen van de coronacrisis voor het onderwijs. De menukaart neemt het onderwijs mee in een stappenplan (programma) om te komen tot de juiste interventies die passen op die school, voor die groep leerlingen. Het onderwijs maakt in eerste instantie een zogenaamde 'schoolscan' om zicht te hebben op waar de leerlingen staan en waar behoefte aan is. De menukaart levert daarna passende interventies. Klik op de link en je zit in de menukaart NPO:

<https://www.nponderwijs.nl/po-en-vo/menukaart>

3. De mogelijkheden vanuit de kinderopvang

Voor de kinderopvang hebben we vijf domeinen geselecteerd waaruit wij keuzen kunnen maken. Deze vijf domeinen sluiten aan op de menukaart NPO en bieden een praktisch handvat om mee te nemen naar de gesprekken met het onderwijs.

De vijf domeinen zijn:

1. Taal en taalontwikkeling, in relatie met partnerschap met ouders
2. Brede toegang BSO / de mogelijkheden van de BSO versterken
3. Peuteraanbod 52 weken / de mogelijkheden van VVE versterken
4. Peuter- kleutercombinaties, in relatie met partnerschap met ouders
5. Gezamenlijke inzet medewerkers / uitwisselen medewerkers

4. Overzicht van de mogelijkheden gekoppeld aan de menukaart NPO

In onderstaand overzicht hebben we de mogelijkheden van de kinderopvang gekoppeld aan de menukaart NPO. De verdeling A. tot en met F. zijn de 6 doelgebieden die de menukaart structureren en waaronder de 'evidence based interventies' zijn gerangschikt.

De onderwerpen in de eerste kolom zijn letterlijk overgenomen onderdelen uit de menukaart NPO, de tweede kolom geeft onze kracht als kinderopvang aan, en in de derde kolom beschrijven we praktische voorbeelden die voorhanden zijn. Deze praktisch voorbeelden zijn weer gelinkt aan de hierboven genoemde vijf domeinen.

Menukaart	Kracht kinderopvang	Voorbeelden: betreft domeinen 1, 2, 3, 4 en 5
Voor- en vroegschoolse interventies	<p>Bij ons kinderopvang zit de expertise van het jonge kind! Tevens hebben wij veel kennis en ervaring op het gebied van methodisch en ontwikkelingsgericht werken en het begeleiden van 'vrij spel'.</p> <p>We werken volgens de basisprincipes van Vier-VVE: Verkennen, Verbinden en Verrijken.</p> <p>Onze expertise van het jonge kind zit in ons DNA van kijken en werken. We kijken naar het individuele kind. Wij begeleiden 'vrij spel' en doen mee.</p>	<p>We zetten in op een aanbod gedurende het gehele jaar voor (doelgroep)peuters (52 weken). Deze kinderen worden het gehele jaar meegenomen in een rijk en uitdagend spelaanbod. Peuters hebben zo een minder lange stop in de overgang naar het basisonderwijs en in de vakanties zetten we in op taal- en socialemotionele ontwikkeling door middel van spel.</p> <p>Denk aan peuter-kleuter arrangementen; gezamenlijke activiteiten peuter-kleuter aanbod; VVE 2-6 jaar: een rijk taalaanbod.</p> <p>Onze vve-geschoolde medewerkers kunnen de samenwerking aangaan in de groepen 1 en 2 van de basisschool. Onze expertise bieden we aan in kleine groepen kleuters op VVE, methodisch en ontwikkelingsgericht werken en taal.</p> <p>We sluiten aan bij het individuele kind: kinderen van het peuteraanbod die een les of activiteit meedraaien in de kleuterklas, of de jongste</p>

A. Meer onderwijs (binnen of buiten reguliere schooltijden) om bij groepen leerlingen kennis en vaardigheden bij te spijkeren

		<p>kleuter die een activiteit meedraait in het peuteraanbod.</p> <p>We zetten een structurele Startgroep op, daar waar de groep kinderen, populatie daarom vraagt. Voorbeelden zijn er in Helmond en Vierlingsbeek, waar peuters en kleuters samen in een groep zitten. Een leerkracht en een pedagogisch medewerker verzorgen samen het methodisch, ontwikkelingsgericht vve-aanbod.</p> <p>We bieden een 'online aanbod' aan kinderen thuis, zoals we hebben geboden tijdens de noodopvang. Dit kan een pedagogisch medewerker structureel oppakken, maar ook een leerkracht en/of een iber uit het onderwijs, of samen.</p> <p>VVE-locaties uitbreiden; VVE aanbieden aan alle kinderen 2-4 jaar</p> <p>Een extra ped.med., leerkracht of ib-er kan bijspringen op een zware vve-groep.</p>
<p>Verlengde schooldagen</p>	<p>Sommige interventies bieden niet alleen leerondersteuning, maar creëren ook een stimulerende omgeving, met activiteiten die bijdragen aan de ontwikkeling van persoonlijke en sociale vaardigheden. Deze zullen eerder bijdragen aan betere leerprestaties dan interventies die alleen gericht zijn op het schoolwerk. Hier zit onze expertise!</p> <p>Onze pedagogisch professionals zijn toegerust een krachtig aanbod aan te bieden op de niet-schoolsevaardigheden. Denk aan technologie, cultuur, muziek, dans en sport.</p>	<p>Van belang is dat de reguliere schooldag en de verlengde schooldag niet op elkaar volgende onderdelen van het schoolprogramma zijn, maar met elkaar geïntegreerd worden. Op elkaar aansluiten en elkaar versterken.</p> <p>Rekenlessen worden middels activiteiten, zoals het bakken van een taart met meten en wegen, doorgezet. Taallessen worden doorgezet in bijvoorbeeld dramalessen in het naschoolse aanbod. Gedeelde thema's met school, zowel op het KDV, het peuteraanbod als op de BSO.</p> <p>We zijn toegankelijk voor alle kinderen, ook kinderen zonder werkende ouder of een contract.</p> <p>Online aanbod aan kinderen van 2-6 jaar: VVE voor Thuis/Tips voor Thuis</p> <p>We kunnen Huiswerkbegeleiding aanbieden op de naschoolse opvang/de verlengde schooldag.</p>

<p>Zomer- en/of lentescholen</p>	<p>Schoolse vaardigheden worden afgewisseld met overige vaardigheden, en daar ligt onze expertise. Een start maken naar de zogenaamde 'dagarrangementen'.</p> <p>Lessen en overige activiteiten wisselen elkaar af. De kinderen ontvangen een rijk en uitdagend aanbod gericht</p>	<p>We zetten in op 'dagarrangementen' met uitdagende activiteiten gedurende de gehele dag voor kinderen van 4-13 jaar. Onderwijs en gerichte activiteiten wisselen elkaar af. Leerkrachten en pedagogisch medewerkers verdelen de dag en versterken elkaar in expertise. We stellen van te voren gezamenlijk een krachtig vakantie-aanbod op.</p>
----------------------------------	--	---

	op de vijf ontwikkelingsgebieden (cognitief, constructief, creatief, sociaal-emotioneel en motorisch) middels VVE en/of Spring Actief.	De BSO wordt open gesteld voor alle kinderen van 4-13 jaar, los van een werkende ouder of een contract. Het peuteraanbod gaat open van 40 naar 52 weken, voor alle peuters; Voorbeelden: Het zomer-peuteraanbod 2020, de Spring-dagen in Venlo, en het Spring-zomerkamp op locatie Spring-in-het-Veld.
--	--	--

B. Effectievere inzet van onderwijs om kennis en vaardigheden bij te spijkeren

Menukaart	Kracht kinderopvang	Voorbeelden: domein 1 en 5
Een-op-een begeleiding	Expertise van kinderopvang zit hem in de kennis van het jonge kind, en wij kijken naar het individuele kind. Nadruk op pedagogische kennis (zie: 'pedagogisch kader kinderopvang')	We wisselen personeel uit, scheppen combifuncties in het belang van het kind/groep kinderen. We zetten een extra ped.med. in, of de iber/leerkracht van school kan extra ondersteuning aanbieden op het vve-peuteraanbod, bijvoorbeeld op groepen met 90 a 100% doelgroepkinderen. Inzetten op activiteiten in kleine groepjes en/of individuele aandacht.
Instructie/begeleiding in kleine groepen	Naast de leerkracht kan een pedagogisch medewerker begeleiding bieden, tijdens en/of na schooltijd aan een kleine groep kinderen	In Overloon werkt 's morgens een pedagogisch medewerker op school. Zij stimuleert kinderen met een ondersteuningsvraag, met uitdagende activiteiten die aansluiten bij de lesstof. Niet als assistent van de leerkracht, maar inzet op eigen expertise!

C. Sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen

Menukaart	Kracht kinderopvang	Voorbeelden: domeinen 1, 2, 3, 4 en 5
Interventies gericht op welbevinden van leerlingen	Bij welbevinden gaat het om het werken aan een omgeving die in brede zin bijdraagt aan de positieve ontwikkeling tot een gezond, sociaal en zelfstandig mens. Kracht van de kinderopvang is juist inzetten op welbevinden en sociaalemotionele ontwikkeling.	We zetten in op 'dagarrangementen' met uitdagende activiteiten gedurende de gehele dag voor kinderen van 4-13 jaar. Onderwijs en gerichte activiteiten wisselen elkaar af. Leerkrachten en pedagogisch medewerkers verdelen de dag en versterken elkaar in expertise. We stellen van te voren gezamenlijk een krachtig (vakantie) aanbod op. Nadruk op niet-schoolse-vaardigheden, en op Talentontwikkeling
Sociaalemotioneel leren	Nadruk op spel, spelen en spelend leren.	Zoek, waar kan, de samenwerking op met partners als stichting Doe je mee; PadExpress en Sjors sportief.

Sportieve activiteiten	Georganiseerde buitenschoolse activiteiten waarin sport wordt gecombineerd met korte, regelmatige en gestructureerde lessen in lezen, schrijven en rekenen/wiskunde (een-op-een of in groepen), bijvoorbeeld op de naschoolse opvang, een naschoolse club of zomerschool, zullen zeer waarschijnlijk meer effect hebben op de schoolprestaties dan alleen sporten.	<p>'Dagarrangementen' waar onderwijs en sport/bewegen worden afgewisseld. 'Bewegend leren en ontwikkelen'</p> <p>Inzetten van de Beweegvloeren voor kinderen van 2-6 jaar</p> <p>Zoek samenwerking met Sjors Sportief; JIBB; Venlo Fit</p> <p>Aanbieden Peuterdans; Sportdagen; Sport-clinics aan alle kinderen</p> <p>Maak gebruik van aanbieder van Rongen, verhuur groot buitenspeelgoed</p>
Cultuureducatie	Cultuureducatie wordt omschreven als meedoen aan kunstzinnige en creatieve activiteiten, zoals dans, drama, muziek, schilderen of beeldhouwen. Deze interventie kan als onderdeel van het lesprogramma plaatsvinden of als buitenschoolse activiteit. Cultuureducatie kan wekelijks of maandelijks worden georganiseerd of in de vorm van een intensiever programma, zoals via zomerscholen of meerdaagse cursussen met verblijf.	<p>'Dagarrangementen'; verlengde schooldag; zomeraanbod: het schoolprogramma en cultuur wisselen elkaar af. Eindresultaat ga je zien in o.a. taalontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling en welbevinden.</p> <p>Activiteiten gericht op dans, muziek, drama en kunst, die we aanbieden aan alle kinderen, ongeacht zij een werkende ouder hebben of contract.</p> <p>Een rijk zomeraanbod, een rijk vakantieaanbod, aan alle kinderen van 2-13 jaar</p> <p>Zoek samenwerking met partners naast het onderwijs als stichting Doe je mee; Padexpress, Sjors Sportief, e.a.</p>

Menukaart	Kracht kinderopvang	Voorbeelden: domein 1 en 5
Metacognitie en zelfregulerend leren		Programma 'Kleine Kapitein' bekend in Venlo, mogelijk ook in Helmond?

Samenwerkend leren	Samenwerkend leren houdt in dat leerlingen bij activiteiten of leertaken met elkaar samenwerken in groepjes die klein genoeg zijn om iedereen aan bod te laten komen in de uitvoering van een duidelijk omschreven collectieve taak. Scholen kunnen dit ook in samenwerking met bijvoorbeeld de buitenschoolse opvang vormgeven.	Pedagogisch medewerkers en leerkrachten trekken samen op.
--------------------	--	---

D. Ontwikkeling van de executieve functies van leerlingen

E. (Extra) inzet van personeel en ondersteuning

Menukaart	Kracht kinderopvang	Voorbeelden: domein 1, 2, 3 en 5
Klassenverkleining (daar is extra personeel voor nodig)	Uitwisselen van personeel; flexibiliteit	Combifuncties creëren: pedagogisch medewerkers en/of pedagogisch coaches ondersteunen in de klas, of kleine groepjes naast de klas. De ib-er of leerkracht ondersteunt op de zware vve-locaties. Zo ook delen van expertise in het zomeraanbod en verlengde schooldag/naschools aanbod.
Onderwijsassistenten/instructeurs	Uitwisselen van personeel; flexibiliteit	Extra gerichte ondersteuning van leerlingen en ouders bij huiswerk. Kan aangeboden worden op de verlengde schooldag/naschools aanbod door een ped.med. of Ib-er en/of leerkracht.

F. Faciliteiten en randvoorwaarden (Alleen rand voorwaardelijk/ondersteunend in te zetten samen met interventies onder A-E)

Menukaart	Kracht kinderopvang	Voorbeelden: domein 1, 3 en 4
Interventies gericht op faciliteiten en randvoorwaarden	Algemene interventies om ouders te stimuleren hun kinderen te helpen bij bijvoorbeeld lezen of huiswerk; Activiteiten en programma's gericht op het ontwikkelen van vaardigheden bij ouders (bijv. geletterdheid of ITvaardigheden); Intensievere interventies voor gezinnen in crisissituaties.	Aanpak Thuis in Taal in zeven stappen: nadruk ligt op interactie met kind en ouders VVE aan Huis: In Venray wordt voor VVE kinderen gewerkt met VVE aan Huis. Kinderen worden in de thuissituatie bezocht om ouders te ondersteunen in hoe je kinderen thuis optimaal kunt stimuleren in spel en taalontwikkeling. Dit kan een pedagogisch medewerker doen en/of een leerkracht of iber. Ouders betrekken bij het leerproces van hun kinderen; 'Het Opstapje' in Cuijk Online VVE voor Thuis/Tips voor Thuis.

<p>Ouderbetrokkenheid</p>	<p>De driehoek Onderwijs-OudersKinderopvang wordt aangescherpt. We zetten in op de (taal)ontwikkeling van het kind. De aanpak Thuis in Taal ondersteunt hierin. We stimuleren de taalontwikkeling van kinderen en ouders, zetten in op talentontwikkeling en meedoen. We leren door deze aanpak elkaar echt kennen en werken samen in het belang van het kind. De nadruk ligt op de interactie met elkaar.</p>	<p>Thuis in Taal in zeven stappen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ken de taalomgeving thuis 2. Bepaal de koers met collega's en ouders 3. Werk aan wederkerige relaties met alle ouders 4. Zorg voor passende ouder-kind activiteiten en interactie 5. Ondersteun de rol van ouders 6. Geef taal prioriteit 7. Help taal uitbreiden <p>Pilot-locaties Q2/Q3 2021: regio 1: Rakkertjes/Hippe Heide; regio 2: Koele Kikker en De Trommel; Regio 3: Jip&Janneke, T Stekje en Het Poppeschoentje.</p>
---------------------------	--	---

5. Tips voor een goede dialoog met scholen

- Wees creatief, denk ruim!
- Ga het gesprek open in; maak van te voren een eigen 'scan' van jouw locaties, mogelijkheden en behoeften;
- Maak samen een (concreet) plan;
- Ga niet uit van extra geld, maar kijk, samen met het onderwijs, wat kan. Waar liggen mogelijkheden voor jouw locaties(s), jouw kinderen en jouw medewerkers;
- In de Bijlage inhoudelijke voeding voor het gesprek met het onderwijs. Betreft (A) citaten gericht op kindontwikkeling en 'spelen', o.a. afkomstig uit wetenschappelijk onderzoek en opiniestukken. Daarnaast (B) een korte samenvatting uit het "Manifest Kinderopvang- veranker de unieke expertise van de kinderopvang". En (C) een beknopte weergave van Toekomstscenario's voor de kinderopvang, afkomstig uit o.a. 'Position paper kinderopvang' en 'Eindrapport scenariostudie vormgeving kindvoorzieningen'.

Bijlage:

A. Enkele citaten van onderzoekers Sieneke Goorhuis en Micha de Winter, gericht op de ontwikkeling van een kind:

Expertise voorschools aanbod gericht op **taalontwikkeling**: Sieneke Goorhuis: „In de eerste zes jaar, dus van 0-6 jaar, ontwikkelen zich de basisvoorwaarden, de kernwaarden om tot leren te komen. Allereerst leren kinderen taal. Dat kan één moedertaal zijn, maar ook een tweede taal. Een tweetalige opvoeding is in die fase geen enkel probleem. Als je met kinderen praat, liedjes zing, uitlegt, buiten loopt, gaat die taalontwikkeling helemaal vanzelf.”

Expertise voorschools aanbod gericht op **spel en spelen**: Sieneke Goorhuis: “Er is een groot verschil tussen leren (soms spelend uitgevoerd) en spelen, waarvan jonge kinderen als vanzelf leren. Leren van spelen is plezierig en spontaan. Het is vrij van regels van buitenaf. Er is ook geen vooraf gesteld doel: spel ontwikkelt zich. De kinderen handelen volgens een eigen intern plan. In de verschillende spelvormen met andere kinderen wordt ook geleerd om rekening te houden met het perspectief van de ander.”

Gericht op **welbevinden** van een kind: Micha de Winter: “In de pedagogische civil society van de Winter wordt de ‘wijze kennis’ van de omgeving ingeschakeld bij de opvoeding. Grootouders, vrienden en familie, burens, leerkrachten, de trainer van de sportclub, de leiders van de jeugdbeweging en andere volwassenen: it takes a village to raise a child. Kinderen opvoeden gaat verder dan alleen de ouders, je hebt er een heel dorp voor nodig.”

B. De unieke expertise van de kinderopvang

Kinderopvang is goed voor de ontwikkeling van kinderen. “Investeren in kinderen loont, in het bijzonder op jonge leeftijd. De stroom wetenschappelijke studies die dat als conclusie hebben, is lang”. Kinderopvang is meer en moet meer zijn dan een arbeidsmarktinstrument, meer dan gescheiden werelden voor kinderen mét en kinderen zonder een achterstand. Dit denken wint steeds meer terrein. De unieke expertise van de kinderopvang bestaat uit drie cruciale pijlers:

Pijler 1: De rol van kinderopvang bij de ontwikkeling van het jonge kind (0-6-jaar)

De kinderopvang heeft specifieke expertise waar het gaat om de ontwikkeling van kinderen via spel. Medewerkers zijn gewend te kijken naar wat kinderen nodig hebben en verrijken dit spel. De kern van het Pedagogisch kader kinderopvang, het ‘handboek’ voor pedagogisch medewerkers, is het scheppen van voorwaarden om het spel van kinderen te stimuleren door het grijpen en creëren van kansen.

Daar waar kinderopvang gewend is te handelen naar de individuele behoeften van kinderen (een baby - en diens breinontwikkeling - heeft echt iets anders nodig dan een peuter), is het onderwijs van oudsher meer gericht op methodieken en op de klas. Al maakt ook het onderwijs ontwikkelingen door gericht op meer aandacht voor het individuele kind, onder meer als gevolg van het passend onderwijs. Uit het onderwijsveld krijgen we signalen dat het kleuteronderwijs te ‘schools’ dreigt te worden, met te veel nadruk op de cognitieve ontwikkeling. De kennis over het jonge kind lijkt verdwenen.

Pijler 2: De rol van kinderopvang bij de brede talentontwikkeling van het oudere kind (6-12 jaar)

Er is sprake van een groeiend besef dat kinderen andere competenties nodig hebben voor de samenleving van de toekomst. De buitenschoolse opvang kan een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van deze competenties.

Hoogleraar Paul Leseman verwoordt dit als volgt: "Nieuwe vaardigheden vragen om aanvullende pedagogisch-educatieve arrangementen (met extra tijd) die mogelijk gecreëerd kunnen worden door samenwerking van onderwijs en de buitenschoolse kinderopvang, bijvoorbeeld in de vorm van heledag arrangementen. Wat betreft talentontwikkeling en selectie (voor vervolgonderwijs en latere maatschappelijke posities) is er sprake van eenzijdigheid. Het onderwijs, door de op zichzelf terechte nadruk op schoolse basisvaardigheden, mist mogelijkheden om andere talenten (creatief, sportief, technologisch, sociaal, organisatorisch, ondernemerschap) te ontdekken en te cultiveren.

Samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang, vanuit een goed – nationaal gedeeld – informeel, op meervoudige talentontwikkeling gericht curriculum, kan bijdragen aan versterking van het toekomstige menselijk kapitaal van onze samenleving."

Het onderwijs wordt overladen met oude en nieuwe ambities die het maar ten dele waar kan maken; denk aan passend onderwijs, 21e eeuwse vaardigheden, techniek, toekomstgericht ontwikkelen en onderzoekend en ontwerpnd leren. Het onderwijs hoeft dit echter niet alleen te doen. Samenwerking met buitenschoolse opvang kan soelaas bieden.

(Voormalig) Lector Anne van der Kooi onderbouwt dat verschillende leerprocessen elkaar kunnen versterken: "Als in de verlengde schooldag bijvoorbeeld drama wordt aangeboden, dan biedt dat de

mogelijkheid om de taligheid uit die dramas terug te laten komen in het taalonderwijs. Van belang is dan wel dat de reguliere schooldag en de verlengde schooldag niet op elkaar volgende onderdelen van het schoolprogramma zijn maar geïntegreerd worden. De brede school zou doorgaande leerlijnen met de kinderopvang, peuterspeelzaal en buitenschoolse opvang moeten vormen, waardoor die instellingen onderdeel zijn van de leergemeenschap."

Gelijke kansen op ontwikkeling

Ouders zoeken steeds vaker naar oplossingen buiten het onderwijs als hun kind extra aandacht nodig heeft. Dit schaduwonderwijs leidt, omdat het maar voor een deel van de ouders betaalbaar en bereikbaar is, tot toenemende kansenongelijkheid.

Leseman concludeert onder meer: "Er is sprake van sterk groeiend schaduwonderwijs (Inspectie van het Onderwijs, 2018). Dat betreft in eerste instantie allerlei vormen van extra les, huiswerkbegeleiding, remedial teaching enz. (...) In tweede instantie - minder goed in kaart gebracht – omvat schaduwonderwijs ook vele vormen van meertalige, creatieve, musische, sportieve en andere talent-ontwikkende activiteiten in de vrijetijdsfeer. Ook dit aspect van schaduwonderwijs is sociaal selectief, maar waarschijnlijk wel belangrijk voor de kansen van kinderen op succesvolle participatie in onderwijs en samenleving. (..) Samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang in het perspectief van gelijke kansen op brede ontwikkeling, met publieke subsidie om voor effecten van inkomensverschillen te compenseren, kan een oplossing zijn."

Pijler 3. Ondersteuning van en dienstverlening aan ouders.

Kwalitatief sterke kinderopvang kan door de specifieke expertise een belangrijk bijdrage leveren aan de oplossing van maatschappelijke problemen. Kinderopvang is goed voor de ontwikkeling van kinderen, kent de ouders, is professioneel, ondernemend en dienstverlenend. Daardoor kan zij goed inspelen op de snelle veranderingen van onze maatschappij en daarvan profiteren onze kinderen, hun ouders, de economie en de samenleving als geheel.

De maatschappij zal antwoord moeten vinden op twee majeure problemen.

1. Het eerste is de nog steeds toenemende laaggeletterdheid die tot gevolg heeft dat grote groepen volwassenen in onze maatschappij buiten spel komen te staan.

2. Het tweede en met het eerste nauw verbonden probleem, is de steeds permanentere kloof tussen groepen kinderen als gevolg van de grote verschillen in sociaal economische status van hun ouders.

De kinderopvang kan, samen met het primair onderwijs, een belangrijke bijdrage leveren aan het oplossen van deze twee problemen. Een integraal en inclusief aanbod waarbij ieder kind in de voorschoolse periode de kans krijgt om zich op zijn of haar eigen niveau optimaal te ontwikkelen is daarbij het uitgangspunt (waarbij het herkennen en ondersteunen in het vroegste stadium van kinderen met een achterstand van doorslaggevend belang is, net als de brede talentontwikkeling van oudere kinderen).

C. Waar liggen kansen voor de kinderopvang: toekomstscenario's

Het is essentieel de expertise van kinderopvang in te zetten voor kinderen van 0-6 en van 6-12 jaar; dat kan in iedere vorm van samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang. Samen kunnen primair onderwijs en kinderopvang het aanbod aan kinderen (en ouders) verbeteren, verbreden en verdiepen. Bovendien kunnen we door het werk anders te organiseren een deel van de personeelstekorten in het basisonderwijs en de kinderopvang oplossen en de werkdruk verlichten.

Goede kinderopvang is ontwikkelingsgericht

We willen dat alle kinderen tot 12 jaar zich in een sociale context kunnen ontwikkelen. Op de basisschool, maar ook in de jaren voordat ze naar school gaan en in de uren na schooltijd. We streven naar een kinderopvangvoorziening voor alle kinderen -ook voor kinderen van niet werkende ouders-, die in nauwe samenwerking staat met het onderwijs. En waarbij expertise van kinderopvang en het onderwijs beide optimaal worden ingezet voor de sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van het kind.

Winst voor kinderen: betere cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling

Veel experts zijn het met elkaar eens dat kinderopvang niet alleen een opvang- en arbeidsmarktinstrument is, maar ook goed voor de ontwikkeling van kinderen is en (taal)achterstanden bij kinderen kan wegnemen. Kansengelijkheid wordt verbeterd en kinderen beginnen op hetzelfde niveau op school en ontwikkelen zich op de BSO na schooltijd. Kinderopvang gun je met andere woorden ieder kind.

Uit onderzoek van het SEO blijkt dat hoge kwaliteit van de kinderopvang leidt tot betere schoolprestaties en minder gedragsproblemen voor alle kinderen. Voor kinderen met een achterstand of uit kwetsbare gezinnen geldt bovendien dat zij betere cognitieve vaardigheden, een betere startkwalificatie, een betere uitgangspositie op de arbeidsmarkt en hogere lonen kunnen verwachten. Ook doubleren zij minder vaak op de basisschool wanneer ze naar de kinderopvang zijn gegaan. Uit andere bronnen komt een lagere uitkeringsafhankelijkheid, minder crimineel gedrag en een betere gezondheid naar voren.

Een sluitend verlov, opvang,- en onderwijsstelsel van geboorte tot aan de middelbare school

Verschillende wetenschappers pleiten er voor dat van overheidswege wordt geregeld dat ouders de eerste periode (half jaar tot een jaar) zelf voor hun kind kunnen zorgen, zoals ook in veel andere Europese landen gebruikelijk is door middel van verlofregelingen. Vanaf het moment dat ouders weer (gefaseerd) gaan werken, zou een sluitend stelsel voor hun kinderen moeten worden ingevoerd. Waarbij ontwikkelingsgerichte kinderopvang en school naadloos in elkaar overlopen, openingstijden ruim zijn en kinderopvang ook gezien wordt als brede talentontwikkeling.

Richting een integrale voorziening

Dit scenario richt zich op het eenvoudiger maken van de integratie van voorzieningen. Integrale voorzieningen bieden mogelijkheden om de ontwikkeling van kinderen te verbeteren doordat doorlopende ontwikkelingslijnen eenvoudiger kunnen worden vorm gegeven. Daarnaast maken zij het gemakkelijker voor ouders om arbeid en zorg te combineren. De toegankelijkheid is in dit scenario voor alle gezinnen geborgd door een gratis aanbod.

In een integrale voorziening is het eenvoudiger om succesvolle doorlopende leerlijnen en uitwisseling van personeel te organiseren. Dit heeft als doel de ontwikkeling van kinderen te stimuleren en maakt het voor gezinnen eenvoudiger om gebruik te maken van meerdere voorzieningen.

